

Workshop Ilulissat (DK) 11 nov. 2009

Workshop Ilulissat 11. nov. 2009

Referat af workshop med kommune og borgere om projektet "Åbne døre for lokal viden"

I Ilulissat Kulturhus, Ilulissat den 11. november 2009 kl. 9 UDKAST 15.11.09

Tilstede: Claus Jensen (Ilulissat), Peter Olsen (Ilulissat), Finn Danielsen (Nordeco), Nette Levermann (APNN), Rudolf Fleischer (Uummannaq), Hans Nielsen (Qaarsut), Aksel Blytmann (KNAPK), Anthon Zeeb (Uummannaq), Jens Bagger (APNN), Martin Schiøtz (DINM), Fernando Ugarte (GN), Ove Rosbach (Ilulissat), Sâlerak Johansen (Ilulissat), Hans-Peder B. Christensen (Aasiaat), Ole Jerimiassen (Ilulissat), Martin Enghoff (Nordeco, ref.), Agustinus Olsen (Akunnaaq), Lars Olsen (Akunnaaq).

1. Velkommen

Finn Danielsen (FD) og Nette Levermann (NL) bød velkommen. Finn gav en meget kort gennemgang af projektets overordnede formål og organisering, samt en gennemgang af mødets formål.

2. Baggrund

Baggrunden for projektet blev fremlagt af NL. Projektet er kommet i gang, fordi Selvstyret mente, at der var muligheder for større borger inddragelse i forvaltningen af de lokale ressourcer, og at der er baggrund i den nationale lovgivning for øget lokal overvågning. Der er store muligheder for denne metode, og projektet er et pilot projekt, som senere kan udvides. NL gennemgik Selvstyrets interesse i dette projekt.

3. Eksempler på lokal ressource overvågning

Martin Enghoff fremlagde et eksempel fra Filippinerne. Der var mange kommentarer, og stor fanger-opbakning til at nedskrive observationer og bred enighed om, at fangernes oplysninger er meget vigtige. Både erfaringer fra andre dele af verden og andre dele af arktisk er vigtige at bringe ind i projektet. Eksempler på lokal monitoring fra Grønland blev fremlagt af Finn, hvilket affødte kommentar omkring, at optællingerne af rensdyr desværre ikke fortsatte. Diskussion af snescooter jagt og behov lokalt for begrænsninger, og omkring ederfugle, og mulighed for ejerskab lokalt til ressourcer, samt en længere række af emner blev taget op. Enighed om de store forskelle der var på, hvad kunne forvaltes lokalt, og hvad der krævede forvaltningstiltag højere oppe i systemet.

Eksempel på lokalt naturovervågningssystem

På en lang kyststrækning i Filippinerne, hvor folk lever af fiskeri, jagt og fangst gennemførte de filippinske natur ressource myndigheder i samarbejde med nogle lokale kommuner og de lokale kystsamfund et lokalt baseret naturovervågningssystem. Der var en række problemer, som man søgte at løse med systemet, og de problemer var:

- Klager fra lokalsamfund at der var nedgang i nogle af de ressourcer, som de lever af (visse fiskebestande, havskildpadder, vildsvin og hjorte),

- Bekymring over en mulig tilbagegang af nogle truede arter (bl.a. nogle arter af ørne, krokodiller, hajer og koralfisk) samt en anerkendelse af, at myndighederne ikke havde reel mulighed for at følge med i udviklingen af bestandene
- Manglende baggrund for lokalsamfund til at fastholde deres ret til at udnytte ressourcerne i deres område.

Derfor udviklede man et lokalt naturovervågningssystem. Gennem træning blev man bekendt med metoder til at overvåge lokalt, og man valgte at bruge lokale logbøger til at indføre lokale observationer, man valgte at tage fotos jævnligt af steder, hvor der foregik en overudnyttelse af ressourcerne (jord erosion fra overgræsning), og man valgte at nedsætte en lokal fokusgruppe der mødtes regelmæssigt for at sammenligne observationer og diskutere ændringer i bestande og baggrundene hertil. På møder en gang i kvartalet diskuterede man disse observationer og de lokale analyser med en repræsentant fra naturressource myndighederne, som på baggrund af disse møder bragte informationerne videre i systemet.

Ret hurtigt førte dette til, at de respektive lokale samfund fik anerkendt deres ret til fiskeri, fangst og jagt i nogle bestemte områder og fik myndighedernes opbakning til at nægte adgang til udefrakommende til at udnytte disse ressourcer. Dette betød også, at ulovligt fiskeri og jagtmetoder kunne stoppes nemmere. Det gav dermed også mening for de lokale at lave nogle områder, hvor fiskeri, jagt eller fangst blev forbudt. Forbløffende hurtigt (efter et årstid) viste den lokale overvågning, at der var et øget udbytte af nogle af de vigtigste fisk. Efter nogle år var det også muligt at sætte de lokale kvoter for vildsvin og hjorte op. Men det viste også, at forekomsten af havskildpadder ikke blev forbedret, og derfor forblev det forsat ulovligt at samle deres æg, rent faktisk så udviklede de lokale samfund en specifik overvågning af deres æglægnings steder på strandene, så der ikke blev stjålet æg. De lokale observationer er også blevet brugt af myndighederne til at få et bedre overblik over en række af de truede arter.

4. Metoder i praksis

Metoderne er ikke endeligt besluttede, men det er meget sandsynligt at følgende metoder vil kunne blive anvendt: (1) logbøger, (2) fotodokumentation, og (3) overvågningsgruppe. Metoderne blev præsenteret grundigt én for én. Der var general opbakning til at anvende metoderne, specielt var der stor interesse i at notere observationer af en lang række arter ned og ikke blot nedlagte dyr. Dette mente mange kunne danne grundlag for større viden om forekomster og dermed også større viden om mulige forvaltningstiltag. Kommentarer omkring forskelle og ligheder mellem bygder og byer. Det er samme fiske- og fangststeder, og derfor er det bedst også at involvere byerne. Dette var der stor enighed om. Kommentarer omkring tidshorizont for monitoring, det er nødt til at være over flere år, da bestande/forekomster kan variere enormt meget fra år til år. Kommentar omkring konsekvenser til dem som ikke overholder

indrapportering etc.

5. Hvordan deltager borgerne og hvem kan deltage?

Det er grundlæggende, at overvågningen skal være enkel, og det skal kunne gøres som del af den daglige rutine for de pågældende deltagere, bl.a. i forbindelse med fangst, fiskeri og jagt ture. Borgerne deltager ved simpelthen at melde sig som interesseret, ved at observere, nedskrive observationer og ved i fællesskab at diskutere observationer og hvad de betyder for udviklingen i ressourcer og for forvaltningen af disse ressourcer. Selvstyret har ingen midler til aflønning af deltagere. Deltagelse er baseret på lyst. Dem som vil deltage, og som ved noget om ressourcerne, og som kommer regelmæssigt ud, kan deltage. Der var bred enighed blandt de tilstedeværende fangere om, at man var interesseret i at deltage, også uden aflønning.

6. Hvordan skal data bruges?

Først og fremmest lokalt, men også af kommune og selvstyre. Der kan være forskellige grader af dokumentation, som overvågningen kan føre til. Kommentar fra Fernando Ugarte/Grønlands Naturinstitut (GNI), der sagde at det kræver en systematisk planlægning af indsamling af data, for at forskerne på GNI skal kunne bruge informationerne. Desuden blev det nævnt af flere, at det er vigtigt at kunne bevise informationerne. Arbejdet betales ikke, men det blev nævnt af fangerne, at bedre information kan føre til højere kvoter (lokalt eller mere generelt), og at dette var en del af incitamentet for at deltage. Enighed om at dette system gerne skulle forkorte tidshorizonten fra data indsamling til gennemførelse af forvaltningstiltag. Kommentar fra fangerne, der var enige om, at de ville indsamle en masse data, men at det også er et spørgsmål om at stole på observationer fra de lokale - at der bliver udvist større tillid. Observationerne skal sættes ind i nogle rammer, bl.a. for at man dermed bedre kan stole på disse observationer. Kommentar omkring hvaler, at det er vigtigt med observationer, og det er vigtigt at kunne bruge dette system til at give Selvstyret information, der kan bruges til at orientere deres arbejde og finde ud af f.eks. hvor, de skal sætte ind med nærmere tællinger og forvaltningstiltag. Men departementet understregede, at hvaler ikke bliver fokus i de første år af projektet, det skal være arter, der har bedre muligheder for at blive forvaltet igennem lokale aftaler. Det blev understreget, at indsamling af viden er vigtigt, og ikke bare fangst men også observationer.

7. Kan vi stole på data?

Der er måder i det lokale overvågnings system, hvor lokale data kan gøres mere robuste og blive dobbelt-checkede lokalt, så metoderne bliver bedre til at give et billede af, hvordan det går med ressourcerne/bestandene.

8. Forventninger til projektet?

Hvad ser man fra fangerne i bygderne gerne at der sker? Hans Nielsen fra Qaarsut var sikker på at de kan være med til projektet, og de har gode ressourcer, lige nu er der ingen, der tror på dem (altså fangerne), og det at skrive ned og dokumentere er en mulighed for at blive bedre hørt. Jens

Bagger fra styrelsen kommenterede, at man gerne tror på fangerne, men at der ofte mangler data til at underbygge observationerne, og han mente, at projektet kunne hjælpe med det.

Lars Olsen fra Akunnaaq understregede, at de glæder sig til projektet og har gode forventninger, f.eks mener de, at de kan dokumentere, at det med fuglebestande hænger anderledes sammen end man fra myndighedernes side normalt antager.

Flere fangere fra Ilulissat gav udtryk for, at torsken er en mulighed at overvåge, der er store begrænsninger, og de synes, at de lige så godt kan fiske dem nu, da der er flere og større. Gæs kommer i frednings sæsonen, lokale jægere bør kunne udnytte dem bedre. Der er mange, og de kan ikke skydes, det synes nogle af fangerne fra Ilulissat er forkert. Med hensyn til ederfugl, så synes nogle af fangerne, at jagtsæsonen starter alt for sent. De har gode forventninger til brug af mere lokal viden, der er masser af lokal viden, som ikke bliver brugt.

Områdechefen for Aasiaat, H.P. Christensen, fremførte, at der i mange år har været et ønske om bedre lokal registrering af levende ressourcer, og at begrænsninger i udnyttelsen af ressourcerne skal være mere lokalt baseret. Registreringer og informationer kan efter deres mening understøtte bedre lokal viden. Jo mere lokal viden, jo mere lokale løsninger, og des bedre forståelse for brugernes viden også blandt næste generation af brugere, samt oveni alt dette en bedre forståelse for geografiske forskelle. Lokal monitoring skal kunne bruges på arealer, ikke kun på ressourcer. Han mente endvidere, at det er vigtigt at have en by med i projektet, da mange brugere bor i byer, og at de bruger ressourcer over et stort område af Diskobugten. Der var bred enighed om, at det var vigtigt.

Claus Jensen fra kommunen tilføjede, at de tror på dokumentation som et vigtigt instrument til at acceptere og bruge lokal viden, og at de har store forventninger til projektet. Der rapporteres allerede omkring fangster, og der kan nemt laves ekstra skemaer til observationer.

Jagtbetjent Ole Jerimiassen fra APNN nævnte, at de laver rapporter fra alle deres ture, hvor de skriver alt ned. Helt sikker på at fangerne ser mange ting, som kan være rigtige gode argumenter for mange vigtige forvaltningstiltag. Mente at turist operatører skal med. Mente at de som jagtbetjente bestemt ville kunne deltage aktivt i projektet.

9. Kriterier for udvælgelse af arter

FD gennemgik kriterierne for udvælgelse af arter. De af mødedeltagerne foreslåede arter var: rendyr (der blev også talt om behov for bæredygtighed i jagten af dem), moskusokse, rype, hare, fiskearter (alle fiskearter). Hvaler. Alle levende ressourcer (alle levende ressource der udnyttes) bør inddrages. Konklusionen var, at monitoringen som udgangspunkt kan dreje sig om alle arter, men at nogle kan være genstand for større interesse. Der vil være forskel i hvilke informationer, der er interesse i lokalt. Data skal bruges og gemmes lokalt. Viden skal tages

alvorligt, det skal være en systematiseret viden, der inddrages sammen med andre, videnskabelige registreringer. Forvaltningsformer skal også tage højde for lokale forhold (f.eks. område fredninger versus tidspunkt fredning), og tiltag skal kunne give mere mening for lokale brugere. Så det skal hjælpe med en bedre dialog. Data fra dette projekt skal kunne hjælpe med at tilpasse forvaltningsformer. Eventuelt lokale tilladelser til visse forvaltningsformer skal støttes af lokal monitoring (f.eks. æg).

10. Organisationers bidrag

GNI understregede, at de er observatører, og de mener, at det er først og fremmest et lokalt projekt. GNI kan give inputs omkring metoder. GNI vil kunne bidrage med arts specifik viden, men GNI vil ikke forpligte sig på nuværende tidspunkt, og deres input vil bl.a. afhænge af den enkelte forskers interesse i samarbejde med projektet.

KNAPK gjorde det klart, at de selvfølgelig vil være med og bidrage på alle områder. Vil kunne hjælpe med at bringe information videre til medlemmer.

Qaasuitsup Kommune og dets repræsentanter fra forskellige områder vil være med og bidrage til projektet, fordi det er noget som kan gavne samfundet, måske vil det resultere i bæredygtig brug af levende ressourcer. Kommunen kan bidrage med viden. Embedsfolk vil være meget åbne for dette projekt. Der vil være folk i kommunen, som vil kunne deltage, i alle bygderne er der bygdekontorer dvs. der er netværk til information, og der er folk, der vil kunne deltage i det konkrete arbejde. I hele kommunen er der folk, der vil kunne deltage i dette arbejde med registrering og indsamling af viden. Hver enkelt bygd har computer, og der vil kunne være adgang til databaser i projektet. Det er nok vigtigt at sørge for data i databaser. Så snart områderne er identificeret, så vil der være konkrete personer ude i områderne, der vil kunne deltage og være kontakt personer.

11. Valg af bygder/byer

FD gennemgik kriterierne for valg af bygder/byer. Møde deltagerne fra Akunnaaq meddelte, at de og deres bygd bestemt gerne ville deltage i projektet på baggrund af mødets oplysninger. Møde deltagerne fra Qaarsut meddelte ligeledes, at de og deres bygd gerne ville deltage i projektet, og de mente i øvrigt, at deres deltagelse var vigtig, også fordi de repræsenterede et område udenfor Diskobugten. Mødedeltagerne fra Ilulissat by meddelte ligeledes deres store interesse i at være med i projektet. På den baggrund blev de tre områder valgt som fokus områder for pilot projektet. Mødet blev afsluttet ved 15.30 tiden.